

cez kosti mrtvych pluh svoj ved'

Olga Tokarczuk

premedia

premedia

Ďalej odporúčame

Olga Tokarczuk: Pravek a iné časy

Pravek – dedina uprostred Poľska, kde sa všednosť preplieta s nezvyčajnosťou, prítomnosť s mýtom a každodenný život je dôležitejší ako veľké udalosti. V búrlivom dvadsiatom storočí bojuje v Praveku niekoľko pokolení niekoľkých rodín o šťastie i budúcnosť. Ich osudy vytvárajú univerzálny príbeh o čase, pominuteľnosti a ľudskom osude. Jeden z najvýraznejších súčasných poľských románov, ktorý bol preložený do vyše dvadsiatich jazykov, už roky dojíma čitateľov na celom svete.

Olga Tokarczuk

**cez kosti
mrtvych
pluh svoj
ved'**

Z polštiny preložil

Karol Chmel

premedia

Olga Tokarczuk: Cez kosti mŕtvych pluh svoj ved'

Prvé vydanie

Z poľského originálu *Prowadź swój pług przez kości umarłych* preložil Karol Chmel. Vyšlo v roku 2021 vo vydavateľstve Premedia ako jeho 254. publikácia

www.premedia.sk, info@premedia.sk

Redakcia Stanislava Longauerová a Andrea Černáková, zodpovedný redaktor Ján Gregor, obálka František Hříbal, zalomenie textu Izabela Koska, tlač Finidr

Copyright © Olga Tokarczuk 2009

Translation © Karol Chmel, 2021

Illustrations © Jaromír Švejdík

Slovak edition © Vydavateľstvo Premedia, 2021

All rights reserved

ISBN 978-80-8159-928-6

Zbyszkovi a Agátke

Autorkina poznámka:

Mottá a citáty v tejto knihe pochádzajú z *Proverbs of Hell* (Pekelné prí-slovie), *Auguries of the Innocence* (Proroctvá nevinnosti), *The Mental Traveller* (Duševný pútnik), *To Tirzagh* (Tirze) a z listov Williama Blakea. *Riders on the Storm* je pieseň skupiny The Doors. Kázeň farára Szelesta je poskladaná zo skutočných kázni poľovníckych kaplánov získaných z internetu. Ďakujem Netherlands Institute for Advanced Study za to, že mi umožnil pokojnú tvorivú prácu.

A TERAZ DÁVAJTE POZOR!

*„Jedného dňa, keď si vybral nebezpečnú cestu,
Človek spravodlivý s pokorou kráčal
Údolím smrti.“*

Som už v takom veku a navyše v takom stave, že si pred spaním musím zakaždým dôkladne umyť nohy pre prípad, že by ma v Noci musela odviezť záchranka.

Keby som sa v ten večer presvedčila v *Efemeridách*, čo sa deje na oblohe, vôbec by som si neláhala spať. Lenže teraz som zaspala tvrdo a hlboko; pomohla som si chmeľovým čajom, ba navyše som si vzala dve tabletky s valeriánskymi kvapkami. Keď ma teda uprostred Noci zobudilo búchanie na dvere – prudké, nekontrolované, a teda aj zlovestné – nemohla som sa spamätať. Vyskočila som a zostala stáť pri posteli; roztrasené, rozospaté telo nemohlo preskočiť z nevinosti spánku do reality. Zrazu mi prišlo zle a zatočila som sa, akoby som mala o chvíľu omdlieť. V poslednom čase sa mi to, bohužiaľ, stáva častejšie a súvisí to s mojimi Ťažkosťami. Musela som si sadnúť a trikrát zopakovať: som doma, je Noc, ktosi búcha na dvere, a až vtedy sa mi podarilo upokojiť. Ako som v tme šmátrala po papučiach, začula som, ako ten, čo sa dobýjal dnu, teraz obchádza okolo domu a čosi si mrmle. Dolu, v skrinke na elektromer, mám paralyzujúci sprej, ktorý som dostala od Dionýza kvôli pytliakom; práve teraz mi to prišlo na um. Podarilo sa mi v tme nahmatať známy tvar nádoby s aerosolom, a takto vyzbrojená som zapálila vonkajšie svetlo. Pozerala som sa na priedomie z bočného

okienka. Sneh zaškrípal a v zornom poli sa mi objavil sused, ktorého volám Mátoha. Rukami si pri bokoch pridržiaval cípy starého kožucha, v ktorom som ho občas vídavala, keď pracoval pri dome. Spod kožucha vytŕčali nohy v pásikavom pyžame, s ťažkými topánkami na horské túry.

– Otvor, – povedal.

S neskrývaným prekvapením flochol na môj letný ľanový oblek (spávam v tom, čo v lete chceli vyhodiť Profesorovci a čo mi pripomína starú módu a roky mojej mladosti – takto spájam Užitočné so Sentimentálnym) a bez zaváhania vošiel dnu.

– Obleč sa, prosím ťa. Veľká Noha nežije.

Od prekvapenia som na chvíľu stratila reč, bez slova som si natiahla vysoké snežnice a prehodila na seba prvú lepšiu bundu z vešiaka. Sneh vonku sa vo škvrne svetla dopadajúceho z lampy na priedomie menil na pomalú, marivovú sprchu. Mátoha stál pri mne mlčky, vysoký, tenký, kostnatý ako figúrka načrtnutá niekoľkými ťahmi ceruzky. Pri každom kroku z neho opadával sneh ako z cukrom posypaného vianočného koláča.

– Ako to „nežije“? – spýtala som sa napokon so stisnutým hrdlom a otvorila som dvere. Mátoha však neodpovedal.

On celkovo rozpráva len málo. Určite sa narodil v mlčanlivom znamení Merkúra, tipujem, že v Kozorožcovi alebo v konjunkcii, kvadratúre či azda v opozícii k Saturnu. Môže to byť aj tajomný retrográdny Merkúr – vtedy poskytuje úkryt.

Vyšli sme z domu a okamžite nás obomkol ten dobre známy chladný a vlhký vzduch, čo nám každú zimu pripomína, že svet nebol stvorený pre Človeka, a prinajmenšom pol roka nám dáva najavo, aký je voči nám nepriateľský. Mráz brutálne zaútočil na naše líca, z úst sa nám vyhrnuli oblaky pary. Svetlo na priedomí automaticky zhaslo a my sme kráčali po vrždiacom snehu v úplnej tme, ak nerátame Mátohovu čelovú baterku, ktorá vŕtala diery do tmy v jedinom posúvajúcim

sa bude tesne pred ním. Cupkala som mu v Temnote hned za chrbtom.

– Nemáš baterku? – spýtal sa.

Isteže som baterku mala, ale kde, to som mohla zistiť až ráno, za denného svetla. S baterkami je to vždy tak, že ich vidno len za dňa.

Dom Veľkej Nohy stál tak trochu bokom, vyššie než iné domy. Bol to jeden z troch domov obývaných po celý rok. Len on, Mátoha a ja sme tu bývali bez obáv zo zimy; ostatní obyvatelia dôkladne pozatvárali svoje obydlia už v októbri; vypustili vodu z potrubí a vracali sa do miest.

Teraz sme zahli z mierne odhrnutej cesty, ktorá prechádza našou osadou a rozdeľuje sa na cestičky vedúce ku každému domu. K Veľkej Nohe viedla cestička vyšliapaná v hlbokom snehu, taká úzka, že bolo treba klásť nohy jednu pred druhú a ustavične udržiavať rovnováhu.

– Nebude to príjemný pohľad, – varoval ma Mátoha, pričom sa ku mne otočil a úplne ma oslepil svetlom baterky.

Nič iné som ani nečakala. Chvíľu mlčal a potom povedal, akoby sa chcel ospravedlniť:

– Prekvapilo ma svetlo v kuchyni a zavýjanie tej jeho suky – znelo tak zúfalo. Ty si nepočula nič?

Nie, nepočula. Spala som, utlmená chmeľom a valerianou.

– A kde je teraz? Myslím tá Suka.

– Vzal som ju odtiaľ, odviezol som ju k sebe, nakrmil, hádam sa už upokojila.

Ďalšia chvíľa mlčania.

– Vždy chodil spať zavčasu a zakaždým zhášal svetlo, šetril, no a teraz sa tam stále svietilo. Svetlá šmuha na snehu. Bolo ju vidieť z okna mojej spálne. A tak som tam zašiel, myslel som si, či sa hádam neopil alebo či niečo nerobí tomu psovi, keď tak zavýja.

Prešli sme okolo zborenej stodoly a o chvíľu Mátohova baterka privábila z tmy dva páry svietiacich, zelených, fluoreskujúcich očí.

– Pozri sa. Srny, – povedala som rozrušene pošepky a chytila ho za rukáv kožucha. – Prišli tak blízko k domu. Vôbec sa neboja!

Srny stáli takmer po brucho v snehu. Dívali sa na nás celkom pokojne, akoby sme ich prichytili pri nejakom rituáli, ktorého zmysel nemôžeme pochopiť. Bola tma, takže som nevedela rozoznať, či sú to tie isté Slečny, čo prišli na jeseň z Čiech, alebo nejaké nové? A vlastne, prečo sú tu len dve? Tamtie boli najmenej štyri.

– Chodte domov, – vyzvala som ich a zamávala som rukami. Zachveli sa, ale nepohli sa z miesta. Pokojne nás odprevadili zrakom až celkom po dvere. Po chrbte mi prebehli zimomriavky.

Zatiaľ Mátoha s dupotom striasal z topánok sneh pred dvermi zanedbaného domca. Malé okienka boli utesnené fóliou a papiermi, drevené dvere pokrývala čierna lepenka.

Steny predsiene boli obložené drevom na kúrenie, nerovnomerne napílenými polenami. Bol to neprijemný interiér, škoda reči. Všade bolo cítiť pach vlhkosti, dreva a hliny – mokrej, pažravej. Špina z dymu sa za dlhé roky usadila v mastnej vrstve na stenách.

Dvere do kuchyne boli odchýlené, takže som hneď uvidela na zemi ležiace telo Veľkej Nohy. Môj pohľad sa ho sotva dotkol a vzápätí odskočil. Chvíľu trvalo, kým som sa tam odvážila pozrieť znovu. Bol to otrasný pohľad.

Ležal skrútený v čudnej polohe, s rukami pri krku, ako keby sa usiloval roztrhnúť golier, čo mu zvieral hrdlo. Pomaly som pristupovala čoraz bližšie, ako zhypnotizovaná. Uvidela som otvorené oči upreté kamsi pod stôl. Špinavé roztrhnuté tričko mal ovinuté okolo krku. Vyzeralo to tak, akoby telo zápasilo samo so sebou a potom – porazené – kleslo. Od Hrôzy mi zrazu bolo zima, krv mi stuhla v žilách a mala som pocit, že mi cúvla kamsi hlboko do útrov. Ešte včera som videla toto telo živé.

– Bože môj, – zabľabotala som. – Čo sa stalo?

Mátoha pokrčil plecami.

– Nevieť sa dovolať na Políciu, zase tu je len český signál.

Vytiahla som z vrečka svoj mobil, vytukala som číslo, ktoré som poznala z televízie – 997, a po chvíli sa mi v telefóne ozval automatický český hlas. Takto to tu býva. Signál sa posúva, ignoruje štátne hranice. Občas sa hranica medzi operátormi zastaví na dlhší čas v mojej kuchyni, stávalo sa, že pár dní stála pri Mátohovom dome alebo na terase, ale ťažko sa dal predvídať jej chimérický pohyb.

– Bolo treba ísť vyššie, na kopec, – poradila som mu príliš neskoro.

– Kým prídu, celkom stuhne – vyhlásil Mátoha tónom, aký som uňho neznášala; akoby pojedol všetok rozum. Vyzliekol si kožuch a prevesil ho cez operadlo stoličky. – Nemôžeme pripustiť, aby takto zostal. Vyzerá ohavne, napokon, bol to predsa len náš sused.

Hľadela som na to úbohé, schúlené telo Veľkej Nohy a ťažko som mohla uveriť, že ešte včera som sa tohto človeka bála. Nemala som ho rada. Možno je to dokonca prislabé slovo – neznášala som ho. Mala by som hádam skôr povedať – pripadal mi odporný, ohavný. Vlastne som ho ani nepokladala za ľudskú Bytosť. Teraz ležal na škvrnami pokrytej podlahe, v špinavej bielizni, malý a chudý, bezmocný a vôbec nie strašný. Len taký kúsok hmoty, ktorý sa v dôsledku ťažko predstaviteľných premien stal od všetkého oddelenou krehkou bytosťou. Zrazu mi bolo smutno, intenzívne smutno, lebo ani niekto taký odporný ako on si nezaslúžil smrť. A kto si ju zaslúžil? Aj mňa čaká taký istý osud, aj Mátohu, aj tie Srny tam vonku; všetci raz budeme iba mŕtvym telom.

Pozrela som sa na Mátohu, či uňho nenájdem čosi ako útechu, ale on sa už venoval ustielaniu rozhádzanej postele, brlohu na rozkladacom kresle, takže som sa v predstavách pokúšala utešiť sama. Prišlo mi vtedy na um, že smrť Veľkej Nohy mohla byť v istom zmysle dobrá. Oslobodila ho od zmätku, akým bol

jeho život. A oslobodila iné živé Bytosti od neho. Ó áno, zrazu som si uvedomila, aká dobrá môže byť smrť, aká spravodlivá, ako dezinfekčný prostriedok, ako vysávač. Priznávam, pomyslela som si to, a vlastne si to aj stále myslím.

Bol to môj sused, naše domy nedelilo viac ako pol kilometra, ale s Veľkou Nohou som mala do činenia len zriedkakedy. Našťastie. Vídavala som ho skôr zďaleka – jeho drobná, šlachovitá postava, vždy trocha rozochvená, sa pohybovala na pozadí krajiny. Pri chôdzi si čosi mrmlal a občas mi veterná akustika Plošiny prinášala útržky toho monológu, v podstate jednoduchého a jednotvárneho. Jeho slovník sa skladal hlavne z nadávok, ku ktorým iba pripájal konkrétne mená.

Poznal tu každý kúsok zeme, lebo podľa všetkého sa tu narodil a nikdy nevycestoval ďalej než do Kłodzka. V lese sa vyznal – na čom sa dá zarobiť, čo komu predať. Huby, čučoriedky, kradnuté drevo, suché raždie na podpal, pytliacke oká, každoročné preteky terénnych áut, poľovačky. Les živil tohto krpatého gnóma, takže by ho mal šetriť – no nešetriť. Raz v auguste, keď bolo sucho, podpálil celý čučoriedkový porast. Zavolała som na hasičskú službu, ale veľa toho už nezachránili. Nikdy som sa nedozvedela, prečo to urobil. V lete sa túlal po okolí s pílou a stíal stromy plné živice. Keď som ho zdvorilo požiadala, nech to nerobí, len s námahou, sotva zadržávajúc Hnev, odpovedal bezočivo: – Odpáľ, baba stará. Ale povedal to ostrejšie. Privyrábal si tým, že vždy niečo ukradol, šlohol, čmajzol. Keď letní domáci zabudli na dvore baterku alebo sekačku – Veľká Noha hneď zaveril príležitosť a uchmatol všetko, čo sa potom dalo v meste speňažiť. Podľa mňa už mal dávno dostať nejaký Trest, či dokonca sedieť vo väzení. Nevieť, ako sa stalo, že mu všetko prešlo. Možno ho strážili nejakí anjeli; občas sa stáva, že sa postavia na nesprávnu stranu.

Vedela som aj to, že pytliači, a to na všetky možné spôsoby. Les považoval za svoje panstvo – patrilo mu tam všetko. Patrilo medzi dravce.

Kvôli nemu som viacero Nocí nezažmúrila oka. Od pocitu bezmocnosti. Párkrát som zatelefonovala na Políciu – keď mi konečne zdvihli, moje oznámenie síce prijali celkom zdvorilo, no potom sa aj tak nič nestalo. Veľká Noha sa znovu vydával na svoje obchôdzky s náručím pripravených ôk a zlovestne si pritom čosi hundral. Malý zlý bôžik. Zlomyselný a nevy-počítateľný. Bol sústavne trocha pripitý, podistým aj to ho udržiavalo v zlostnej nálade. Šomral si popod nos a palicou udieral po kmeňoch stromov, akoby ich chcel odohnať zo svojej cesty; zdalo sa, že sa s pochmúrnou náladou už narodil. Často som chodievala jeho trasami a zbierala som za ním primitívne drôtené pasce na Zvieratá, slučky priviazané k ohnutým mladým stromcom tak, aby chytené Zviera vyletelo hore ako vystrelené z praku a zostalo visieť vo vzduchu. Občas som nachádzala aj mŕtve Zvieratá – Zajace, Jazvece a Srny.

– Musíme ho preniesť na pohovku, – vyhlásil Mátoha.

Ten nápad sa mi nepáčil. Nepáčila sa mi predstava, že sa ho mám dotknúť.

– Myslím si, že by sme mali počkať na Políciu, – odpovedala som.

Lenže Mátoha už pripravoval miesto na pohovke a vyhrňal si rukávy na svetri. Prenikavo sa na mňa zadíval svojimi svetlými očami.

– Ani ty by si asi nechcela, aby ťa našli v takomto stave. Veď je to neľudské.

Ach, áno, ľudské telo je celkom iste neľudské. Najmä ak je mŕtve.

Nie je to údesný paradox, že sa teraz musíme zaoberať telom Veľkej Nohy, že akurát na nás nechal túto poslednú starosť? Na nás, susedoch, ktorých si nevážil, neznášal ich, považoval ich za nič.

Podľa mňa by malo po Smrti dochádzať k anihilácii hmoty. Pre telo by to bol určite ten najvhodnejší spôsob. Anihilované telá by sa takto vracali do čiernych dier, z ktorých kedysi

vzišli. Duše by rýchlosťou svetla putovali do svetla. Ak niečo také ako Duša vôbec existuje.

Keď som prekonala ten strašný odpor, urobila som to, čo mi povedal Mátoha. Chytili sme telo za nohy a ruky a preniesli sme ho na pohovku. S prekvapením som skonštatovala, že telo je ťažké a vôbec nevyzerá bezvládne, skôr je úporne stuhnuté, nepríjemné ako naškrobená posteľná bielizeň prinesená z mangľovne. Uvidela som aj ponožky alebo to, čo mal namiesto nich na nohách – špinavé handry, onuce z roztrhanej látky prestieradla, teraz sivej a plnej flakov. Neviem, prečo ma tak udrel do hrude práve pohľad na tie onuce – udrel ma aj do bránice, do celého tela, takže som nemohla zastaviť vzlyk. Mátoha sa na mňa pozrel len letmo, no chladne a s evidentnou prísnosťou.

– Musíme ho obliecť, kým prídu, – skonštatoval Mátoha a všimla som si, že aj jemu sa trasie brada pri pohľade na tú ľudskú biedu (aj keď to z nejakého dôvodu nechce priznať).

Najprv sme sa teda pokúšali stiahnuť tielko, špinavé a páchnuce, ale nedalo sa mu pretiahnuť cez hlavu, a tak Mátoha vybral z vrečka akýsi komplikovaný nožík a rozrezal látku na hrudi. Veľká Noha teraz pred nami ležal na pohovke polonahý, chlpatý ako troll, s jazvami na prsiach a rukách, potetovaný nedešifrovateľnými obrázkami, medzi ktorými som nevedela nájsť nič zmysluplné. Akoby nás ironicky prižmurými očami sledoval, keď sme v roztvorenej skrini hľadali niečo na oblečenie, ešte kým jeho telo stuhne navždy a premení sa opäť na to, čím aj v podstate bolo – na hrudu hmoty. Potrhané slipy vytrčali spod novučkých striebřistých športových teplákov.

Opatrne som odvinula tie ohavné onuce a uvidela som jeho chodidlá. Zarazili ma. Vždy som mala pocit, že chodidlá sú najintímnejšou a najosobnejšou časťou tela. Vôbec nie genitálie, nie srdce, či dokonca mozog, orgány bez podstatnejšieho významu, ktoré sa naozaj preceňovali. Práve v chodidlách sa skrýva všetko, čo možno zistiť o Človeku, tam z tela ste-

ká dôležitý zmysel toho, čím naozaj sme a ako súvisíme so zemou. V dotyku so zemou, v mieste jej spojenia s telom sa koncentruje celé tajomstvo – že sme zložení z prvkov hmoty a zároveň sme jej cudzí, oddelení od nej. Chodidlá – to sú naše zástrčky do zásuviek. A teraz boli pre mňa tie nahé chodidlá dôkazom jeho cudzieho pôvodu. Nemohol to byť Človek. Musel byť čosi ako bezmenná forma, jedna z tých, ktoré, ako vraví náš Blake, rozpúšťajú kovy na nekonečno a poriadok menia na chaos. Možno bol čosi ako démon. Démonické bytosti možno vždy spoznať podľa chodidiel – pečiatkujú zem celkom inak.

Tie chodidlá, veľmi dlhé a úzke, s útlymi prstami a čiernymi neforemnými nechtami, sa zdali celkom pružné. Palec trochu odstával od ostatných prstov – rovnako ako na ruke. Všetky prsty boli husto porastené čiernymi chlpmi. Videl niekto niečo takéto? Vymenili sme si s Mátohom pohľady.

V skoro prázdnej skrini sme našli kávovhnedý oblek s niekoľkými flakmi, ale v podstate používaný len zriedka. Nikdy som ho v ňom nevidela. Veľká Noha chodil vždy v kapcoch a obnosených nohaviciach, k nim si obliekal károvanú košeľu a prešivanú kamizolu, bez ohľadu na ročné obdobie.

Obliekanie mŕtveho mi pripomenulo láskanie. Nemyslím, že by za života zažil takúto nehu. Podopierali sme ho jemne pod pazuchami a naťahovali naňho šatstvo. Jeho farcha spočívala na mojich prsiach; po vlne prirodzeného zhnusenia, čo mi zdvihla žalúdok, som si zrazu uvedomila, že by som si to telo mohla privinúť k sebe, poklepať po chrbte a upokojiť ho: neboj sa, všetko bude v poriadku. Neurobila som to, lebo tu bol aj Mátoha. Mohol by to považovať za niečo perverzné.

Predpokladané gestá sa v mysli zmenili a zrazu mi bolo Veľkej Nohy ľúto. Možno ho matka privčas odložila a on bol potom celý svoj smutný život nešťastný. Dlhé roky nešťastia Človeka degradujú viac než smrteľná choroba. Nikdy som

uňho nevidela nijakých hostí, neobjavila sa nijaká rodina, nijakí priatelia. Dokonca sa tam nepristavili na pár slov ani hubári. Ľudia sa ho báli a nemali ho radi. Podľa všetkého sa rozprával iba s poľovníkmi, no aj to len zriedkakedy. Podľa môjho odhadu mohol mať tak okolo päťdesiatky, čo by som za to dala, keby som mohla uvidieť jeho ôsmy dom, či tam nemá prepletené aspekty Neptúna s Plutom, či sa Mars nenachádza niekde v Ascendente; so svojou zubatou pílou v šlachovitých rukách totiž pripomínal dravca, ktorý žije len preto, aby rozsieval smrť a utrpenie.

Keď mu chcel Mátaha natiahnuť sako, nadvihol ho do sedacej polohy a vtedy sme zbadali, že veľký spuchnutý jazyk čosi pridržiava v ústach, takže po chvíli váhania a so zaťatými zubami som to čosi jemne chytila za konček a zistila som, že v prstoch držím kostičku, dlhú a tenkú, ostrú ako britva. Z mŕtvych úst sa vydralo hrdelné zachrčanie a zaznel tichý svist, ktorý celkom pripomínal povzdych. Obidvaja sme odskočili od mŕtvoly – Mátaha určite pocítil to isté, čo aj ja: Hrôzu. Tobôž keď sa po chvíli objavila v ústach Veľkej Nohy tmavočervená, takmer čierna krv. Zlovestný pramienok, ktorý vytiekol von.

Znehybneli sme, zaskočilo nás to.

– Nuž čo, – ozval sa po chvíli Mátaha trasúcim sa hlasom, – zadusil sa. Zadusil sa kosťou. Kosť mu zostala v hrdle, zastavila sa v hrtane, zadusil sa, – zopakoval nervózne. A potom, akoby upokojoval sám seba, prehodil: – Do roboty. Nie je to nič príjemné, ale povinnosti voči bližným nemusia byť vždy príjemné.

Vedela som, že sa vymenoval za vedúceho tejto nočnej zmeny a ja som sa podriadila.

Úplne sme sa ponorili do nevďačnej práce, aby sme Veľkú Nohu vtláčili do kávového obleku a poskladali do dôstojnej pozície. Dávno som sa nedotýkala nijakého cudzieho tela, tobôž nie mŕtveho. Cítila som, ako sa v ňom s každým no-

vým okamihom usádza nehybnosť, ako z minúty na minútu skamenieva; preto sme sa tak ponáhľali. A keď už Veľká Noha ležal vo sviatočnom obleku, jeho tvár konečne stratila ľudský výraz, stala sa z neho mŕtvola mimo akýchkoľvek pochybností. Len ukazovák pravej ruky sa nechcel poddať a prispôbiť tradičnej polohe prosebne spletených rúk na hrudi, ale týčil sa dohora, akoby tým chcel upútať našu pozornosť a na chvíľu spomaliť naše nervózne, unáhlené počínanie. – A teraz pozor! – hovoril ten prst. – Teraz pozor, lebo toto je niečo, čo vôbec nevidíte, dôležitý počiatkový bod procesu skrytého pred vami, mali by ste mu venovať najvyššiu pozornosť. Vďaka nemu sme sa všetci ocitli na tomto mieste, v tomto čase, v malom domci na Plošine, uprostred snehu a Noci. Ja ako mŕtve telo a vy ako nepodstatné, postaršie ľudské Bytosti. Ale to je iba začiatok. Až teraz sa všetko začne diať.

Stáli sme s Mátohom v studenej vlhkej miestnosti, v mraziavej prázdnote, čo tu panovala v tejto sivej hodine, a pomyslela som si, že to, čo odchádza z tela, strháva so sebou aj kus sveta a akokoľvek to bolo dobré či zlé, vinné alebo bez poškvرنy, necháva za sebou jedno veľké nič.

Pozrela som sa cez okno. Brieždilo sa a ničotu začali zaplňať lenivé snehové vločky. Padali pomaly, tancovali vo vzduchu a krútili sa okolo svojej osi ako vtáčie pierka.

Veľká Noha už odišiel, bolo teda ťažké pociťovať voči nemu nejakú ľútosť či smútok. Zostalo mŕtve telo, oblečené v obleku. Teraz vyzeralo pokojné a spokojné, akoby sa duša tešila, že sa konečne zbavila hmoty a hmota mala radosť, že ju opustila duša. Za tento krátky čas sa odohral metafyzický rozvod. Koniec.

Sadli sme si k otvoreným kuchynským dverám a Mátoha sa načiahol po načatej fľaši vodky, ktorá stála na stole. Našiel čistý pohárik a nalial – najprv mne, potom sebe. Cez zasnežené okná sa dnu pomaly dral úsvit, mliečny ako nemocničné

žiarovky, a v tom svetle som si všimla, že Mátoha je neoholený a jeho chlpy na tvári sú rovnako sivé ako moje vlasy, že jeho obnosené pásikavé pyžamo vytrča spod kožucha a kožuch je zafňkaný všetkými možnými druhmi škvrn.

Vypila som veľký pohárik vodky a vnútri ma to naozaj rozohrialo.

– Myslím si, že sme si svoju povinnosť voči nemu splnili. Veď kto by to urobil? – skonštatoval Mátoha skôr sám pre seba než pre mňa. – Bol to taký krpatý chudák, no a čo?

Nalial si ešte jeden pohárik a vypil ho na dúšok; vzápätí sa s odporom striasol. Bolo jasné, že nemá prax.

– Idem zavolať, – povedal a vyšiel von. Myslela som si, že mu prišlo zle.

Vstala som a začala som si prezeráť ten strašný bordel naokolo. Dúfala som, že niekde nájdem občiansky preukaz s dátumom narodenia Veľkej Nohy. Chcela som ho vedieť, aby som mohla skontrolovať jeho Účty.

Na stole prikrytom obsúchaným voskovaným obrusom stál pekáč so spečenými kúskami nejakého Zvieráťa a v hrnčeku vedľa, prikrytý bielou vrstvičkou tuku, spal baršč. Krajec chleba, odkrojený od bochníka, zabalené maslo. Na dlážke s prešliapaným linoleom sa povalovalo ešte zopár Zvieracích zvyškov, ktoré spadli s tanierom zo stola, podobne ako pohárik a kúsky keksov, všetko to bolo navyše rozgniavené, zadupané do špinavej podlahy.

Vtedy som si na podobložnici, na plechovej tácke, všimla niečo, čo môj mozog rozpoznal až po dlhej chvíli, tak sa to bránil vnímať: bola to rovno odrezaná srnčia hlava. Pri nej ležali štyri nôžky. Napoly otvorené oči museli celý čas sústredene sledovať všetko, čo sme tu robili.

Ach áno, bola to jedna z tých vyhladnutých Paniien, ktoré sa v zime dajú naivne zlákať premrznutými jablkami a potom, chytené v pasci, mučivo umierajú zaškrtené drôtom.

Keď som si postupne uvedomila, čo sa tu stalo, sekundu